

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н.
КАРАЗІНА

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

з дисципліни

«Лідерство та управління людським капіталом»

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

освіті програми «Міжнародні відносини та регіональні студії:

сходознавство»; «Міжнародні відносини та регіональні студії:

європеїстика»

вид дисципліни за вибором

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач: к.е.н., доцент, доцент Шамара І. М.

1. Навчальний контент:

Дистанційний курс: Шамара І. М. **Лідерство та управління людським капіталом** // Навчально-методична праця. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2022. Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5133>

2. Плани практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи:

ТЕМА 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ КАПІТАЛОМ

План:

1. Співвідношення понять «управління людським капіталом» і «управління людськими ресурсами», «людський ресурс» і «людський капітал».
2. Цілі і завдання управління людським капіталом. Функції управління людським капіталом. Професійна етика у сфері управління людським капіталом.
3. Політичні та організаційні аспекти управління людським капіталом. Феномен "лідерство": поняття й сутність. Визначення поняття "лідерства".
4. Сутнісні характеристики поняття "лідерства".
5. Функції лідера, його особистісні характеристики. Типи лідера та їх характеристика. Концепція фізичних якостей лідера та концепція інтелігентності.

Завдання:

- 1) Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми. «Концептуальні основи управління людським капіталом».
- 2) Підготовка повідомлень із зазначеної теми.

Література:

1. Азаренкова Г.М. Управління персоналом в умовах економіки знань. [Текст]: монографія за заг. ред. Л. К. Семів ; Нац. банк України, Ун-т банк.справи. Київ: УБС НБУ. 2014. 406 с.
2. Антонюк В. П. Формування та використання людського капіталу в Україні: соціально-економічна оцінка та забезпечення розвитку [монографія]; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Донецьк : НАН України, 2007. 347 с.
3. Артеменко Л. Людський капітал: наукові підходи та стан формування в Україні. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/20469/4/Stattja_%28ljud_k_%29.pdf
4. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Управління персоналом: підручник. Київ: Центр учбової літератури. 2011. 468 с
5. Березюк А.М. Менеджмент персоналу організацій [Текст] : навч. посіб. нац. аерокосм. ун-т ім. М. С. Жуковського «Харк. авіац. ін-т». Харків: ХАІ. 2015. С. 121.

ТЕМА 2. ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

План:

Еволюція теорії лідерства. Вітчизняні та зарубіжні дослідження лідерства. Сучасні сфери дослідження лідерства. Зарубіжні теорії лідерства.

Персоналістичні теорії (теорії лідерських «якостей» К. Берда, Р. Стогдилла); ситуаційні теорії (теорії лідерства Ф. Фидлера, П. Херси й К. Бланшара); поведінкові теорії (модель Д. Макгрегора, концепція кредиту довіри Е. Холландера, двовимірна модель лідерства Р. Блейка й Дж. Моутон), ціннісні теорії (теорії лідерства С. Кучмарски й Т. Кучмарски, концепція "обслуговуючого лідерства" Р. Гринлифа).

Освіта та інтелектуальний потенціал. Внесок людського капіталу в економічний розвиток підприємства та країни.

Завдання:

- 1) Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Фактори формування людського капіталу».
- 2) Підготовка повідомлень із зазначеної теми.

Література:

1. Азаренкова Г.М. Управління персоналом в умовах економіки знань. [Текст]: монографія за заг. ред. Л. К. Семів ; Нац. банк України, Ун-т банк.справи. Київ: УБС НБУ. 2014. 406 с.
2. Антонюк В. П. Формування та використання людського капіталу в Україні: соціально-економічна оцінка та забезпечення розвитку [монографія]; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Донецьк : НАН України, 2007. 347 с.
3. Артеменко Л. Людський капітал: наукові підходи та стан формування в Україні. URL:
http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/20469/4/Stattja_%28ljud_k_%29.pdf
4. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Управління персоналом: підручник. Київ: Центр учбової літератури. 2011. 468 с
5. Березюк А.М. Менеджмент персоналу організацій [Текст] : навч. посіб. нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т». Харків: ХАІ. 2015. С. 121.

ТЕМА 3. СФЕРИ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ КАПІТАЛОМ

План:

1. Методи праці керівних кадрів (методи розв'язання функціональних завдань та методи творчої праці) та методи управлінського впливу (адміністративно-розпорядчі, економічні, соціально-психологічні методи).
2. Методи маніпулятивного впливу в системі кадрового менеджменту.
3. Поняття техніки управління персоналом.
4. Основні техніки управління: техніка рамкового управління; техніка управління за допомогою делегування; техніка управління за цілями; техніка системного управління.

Завдання:

- 1) Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Сфери застосування методів управління людським капіталом».
- 2) Підготовка тренінг-вправ з групової взаємодії.
- 3) Аналіз результатів опрацьованих вправ.

Література:

1. Азаренкова Г.М. Управління персоналом в умовах економіки знань. [Текст]: монографія за заг. ред. Л. К. Семів ; Нац. банк України, Ун-т банк.справи. Київ: УБС НБУ. 2014. 406 с.
2. Антонюк В. П. Формування та використання людського капіталу в Україні: соціально-економічна оцінка та забезпечення розвитку [монографія]; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Донецьк : НАН України, 2007. 347 с.
3. Артеменко Л. Людський капітал: наукові підходи та стан формування в Україні.URL:
http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/20469/4/Statija_%28jud_k_%29.pdf
4. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Управління персоналом: підручник. Київ: Центр учбової літератури. 2011. 468 с
5. Березюк А.М. Менеджмент персоналу організацій [Текст] : навч. посіб. нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т». Харків: ХАІ. 2015. С. 121.

ТЕМА 4. ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ КАПІТАЛОМ

План:

1. Трудові теорії. Організаційна фактори, які впливають на характер роботи.
2. Ставлення до роботи. Добробут, пов'язаний з роботою.
3. Трудові відносини: природа, значення, компетенції.
4. Довіра і трудові відносини.
5. Навколишнє середовище і особливості управління людським капіталом.
6. Сутність організаційної культури.
7. Організаційна культура як суспільне та соціальне явище, еволюція її змісту.
8. Основні завдання, функції організаційної культури.

Завдання:

- 1) Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Фактори формування стратегії управління»
- 2) Підготовка повідомлення із зазначеної теми.
- 3) Аналіз проблемних питань.

Література:

1. Азаренкова Г.М. Управління персоналом в умовах економіки знань. [Текст]: монографія за заг. ред. Л. К. Семів ; Нац. банк України, Ун-т банк.справи. Київ: УБС НБУ. 2014. 406 с.
2. Антонюк В. П. Формування та використання людського капіталу в Україні: соціально-економічна оцінка та забезпечення розвитку [монографія]; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Донецьк : НАН України, 2007. 347 с.
3. Артеменко Л. Людський капітал: наукові підходи та стан формування в Україні.URL:
http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/20469/4/Statija_%28jud_k_%29.pdf
4. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Управління персоналом: підручник. Київ: Центр учбової літератури. 2011. 468 с
5. Березюк А.М. Менеджмент персоналу організацій [Текст] : навч. посіб. нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т». Харків: ХАІ. 2015. С. 121.

ТЕМА 5. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ КАПІТАЛОМ

План:

1. Управління людським капіталом як функція менеджменту.
2. Основи стратегічного управління людським капіталом.
3. Особливості управління людським капіталом на рівні організації.
4. Напрямки управління персоналом та аспекти управлінського процесу (техніко-технологічний, організаційно- економічний, правовий, соціально-психологічний, педагогічний).
5. Інноваційне управління людським капіталом

Завдання:

- 1) Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Стратегічне управління людським капіталом».
- 2) Підготовка повідомлення із зазначеної теми.
- 3) Аналіз проблемних питань.

Література:

1. Азаренкова Г.М. Управління персоналом в умовах економіки знань. [Текст]: монографія за заг. ред. Л. К. Семів ; Нац. банк України, Ун-т банк.справи. Київ: УБС НБУ. 2014. 406 с.
2. Антонюк В. П. Формування та використання людського капіталу в Україні: соціально-економічна оцінка та забезпечення розвитку [монографія]; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Донецьк : НАН України, 2007. 347 с.
3. Артеменко Л. Людський капітал: наукові підходи та стан формування в Україні.URL:
http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/20469/4/Statija_%28jud_k_%29.pdf
4. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Управління персоналом: підручник. Київ: Центр учбової літератури. 2011. 468 с
5. Березюк А.М. Менеджмент персоналу організацій [Текст] : навч. посіб. нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т». Харків: ХАІ. 2015. С. 121.

ТЕМА 6. ІНДИКАТОРИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

План:

1. Індекс людського розвитку як один із важливих показників управління людським капіталом на рівні держави.
2. Структура образу лідера.
3. Способи позиціонування лідерських якостей.
4. Імідж керівника-лідера та його складові.
5. Складового іміджу керівника.
6. Характеристики, що впливають на створення іміджу керівника

Завдання:

- 1) Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Індикатори розвитку людського капіталу».
- 2) Підготовка повідомлення із зазначеної теми.
- 3) Аналіз проблемних питань.

Література:

1. Азаренкова Г.М. Управління персоналом в умовах економіки знань. [Текст]: монографія за заг. ред. Л. К. Семів ; Нац. банк України, Ун-т банк.справи. Київ: УБС НБУ. 2014. 406 с.
2. Антонюк В. П. Формування та використання людського капіталу в Україні: соціально-економічна оцінка та забезпечення розвитку [монографія]; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Донецьк : НАН України, 2007. 347 с.
3. Артеменко Л. Людський капітал: наукові підходи та стан формування в Україні.URL:
http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/20469/4/Stattja_%28ljud_k_%29.pdf
4. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Управління персоналом: підручник. Київ: Центр учбової літератури. 2011. 468 с
5. Березюк А.М. Менеджмент персоналу організацій [Текст] : навч. посіб. нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т». Харків: ХАІ. 2015. С. 121.

ТЕМА 7. УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ КАПІТАЛОМ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ

План:

1. Функції державного сектора, спрямовані на розвиток людського капіталу.
2. Стратегія громадської участі в розвитку, аргументи за і проти.
3. Соціальна політика влади як складова розвитку людського капіталу.
4. Роль неурядових некомерційних організацій і об'єднаних територіальних громад в розвитку людського капіталу.

Завдання:

- 1) Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Управління людським капіталом на державному рівні».
- 2) Підготовка повідомлення із зазначеної теми.
- 3) Аналіз проблемних питань.

Література:

1. Азаренкова Г.М. Управління персоналом в умовах економіки знань. [Текст]: монографія за заг. ред. Л. К. Семів ; Нац. банк України, Ун-т банк.справи. Київ: УБС НБУ. 2014. 406 с.
2. Антонюк В. П. Формування та використання людського капіталу в Україні: соціально-економічна оцінка та забезпечення розвитку [монографія]; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Донецьк : НАН України, 2007. 347 с.
3. Артеменко Л. Людський капітал: наукові підходи та стан формування в Україні.URL:
http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/20469/4/Stattja_%28ljud_k_%29.pdf
4. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Управління персоналом: підручник. Київ: Центр учбової літератури. 2011. 468 с
5. Березюк А.М. Менеджмент персоналу організацій [Текст] : навч. посіб. нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т». Харків: ХАІ. 2015. С. 121.

ТЕМА 8. ІНВЕСТИЦІЇ В ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ НИМ

План:

1. Інвестиції в людський капітал на рівні підприємства.
2. Інвестиції в людський капітал на рівні держави.
3. Формування економічної політики з метою розвитку людського капіталу (податки, державні витрати і бюджет.
4. Державна політика в галузі охорони здоров'я.
5. Забезпечення регіональної та державної інституціональної підтримки.

Завдання:

- 1) Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Інвестиції в людський капітал як один із методів ефективного управління ним»
- 2) Підведення підсумків з дисципліни.
- 3) Виділення та аналіз найбільш проблемних питань для обговорення їх з викладачем.

Література:

1. Азаренкова Г.М. Управління персоналом в умовах економіки знань. [Текст]: монографія за заг. ред. Л. К. Семів ; Нац. банк України, Ун-т банк.справи. Київ: УБС НБУ. 2014. 406 с.
2. Антонюк В. П. Формування та використання людського капіталу в Україні: соціально-економічна оцінка та забезпечення розвитку [монографія]; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Донецьк : НАН України, 2007. 347 с.
3. Артеменко Л. Людський капітал: наукові підходи та стан формування в Україні. URL:
http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/20469/4/Statija_%28jud_k_%29.pdf
4. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Управління персоналом: підручник. Київ: Центр учбової літератури. 2011. 468 с
5. Березюк А.М. Менеджмент персоналу організацій [Текст] : навч. посіб. нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т». Харків: ХАІ. 2015. С. 121.

Індивідуальні завдання:

Планом не передбачено

3. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань, вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, після атестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни:
<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5133>

4. Завдання семестрових екзаменів (письмових залікових робіт):
<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5133>

